

# Vad är vita privilegier och hur kan de avvecklas?

Anne-Mari Souto, universitetslektor, PD

[thl.fi/antirasismutbildning](https://thl.fi/antirasismutbildning)



TURVAPAIKKA-,  
MAAHANMUUTTO- JA  
KOTOUTTAMISRAHASTO

Euroopan unionin tuella

ASYL-, MIGRATIONS-  
OCH INTEGRATIONSFONDEN

Med stöd från Europeiska unionen

# Layla F Saad: Me and White Supremacy

”... Du som har vita privilegier, fick du höra som barn att din vithet kan fungera mot dig? Att du måste jobba hårdare för att kompensera för att du är rasifierad och annorlunda?

... Eller var din hudfärg något man inte ens talade om, för att den inte påverkade vad du kunde göra eller hur du blev behandlad? Det här är de vita privilegiernas kärna.”

(s. 38)

# Vad är vita privilegier?

Vithet är en norm och ett ideal som rasistiska rasifierande uppdelningar bygger på

- Många undersökningar har visat att normativ vithet är en del av att vara finländare och den nationella identiteten

# Vita privilegier

- Vithet handlar inte bara om hudfärg utan även betydelserna vi ger kroppen och fysiska attribut.
- Vithet handlar även om en social maktstruktur: den ger fördelar till dem som kan identifieras som vita. (Keskinen, Mkwesha & Seikkula 2021)

# Vardaglig, vanlig och därmed självklar och osynlig vithet 1/2

Vithetsnormen är en del av den finska kulturen och det finska samhället som vi har vuxit upp i och lever i – gäller oss alla!

# Vardaglig, vanlig och därmed självklar och osynlig vithet 2/2

För att identifiera normer krävs kritisk reflexion, t.ex:

- Representation: vilka syns och blir representerade?
- Blickar och namngivande: vems synvinkel tas i akt och vem planeras tjänster för?



Valmentaja 7-9, en lärobok i studiehandedning  
 thl.fi/antirasismutbildning

**Purkutalkoot**

Koulutuksen ja työelämän sukupuolisegregaation purkaminen

**Kun susta ei tullutkaan  
automekaanikkaa**

När du inte  
blev  
bilmekaniker

**Kun susta ei tullutkaan  
lähihoitajaa**

När du inte  
blev  
närvårdare



# Svårigheten med att prata om vita privilegier 1/2

De som identifieras som vita har sällan behövt ta ställning till rasism, sin privilegierade position och sin egen delaktighet i att skapa och upprätthålla vithetsnormen

# Svårigheten med att prata om vita privilegier 2/2

Jag/vi/vår institution som delaktig? Väcker ofta starka känsloreaktioner:

- En känsla av skuldbeläggning, ilska, anstöt
- Förnekelse, en känsla av att vara besvärad, tigande
- Känsloreaktioner som har kallats vit skörhet (white fragility)

# Hur kan vita privilegier avvecklas? 1/2

Känslor av obehag, skuld, pinsamhet, ilska och skam o.s.v. kan vändas till ett lärotillfälle och en kraft för förändring!

# Hur kan vita privilegier avvecklas? 2/2

Detta krävs:

- lyssning, att ge plats åt rasifierade
- självreflektion, förståelse, att be om ursäkt
- klumpighet, att erkänna sin begränsade förståelse och sina misstag, och
- än en gång inläring – en lång process

# Fokus på antirasistisk handling!

- Man ska inte jämra sig i sina skuldkänslor (och bli ett offer) utan lära sig leva med obehagliga känslor och ofullständighet samt se dem som lärotillfällen och hålla fokus på antirasistiska handlingar!
- Mod att gå framåt och ta ansvar för framtiden!

## Källor:

DiAngelo, R. (2018) *White fragility. Why it's so hard for white people to talk about racism.* Penguin Random House.

Keskinen, S, Mkwesha F. & Seikkula M. (2021.) Teoreettisen keskustelun avaimet – rasismi, valkoisuus ja koloniaalisuuden purkaminen. Teoksessa S. Keskinen. & F. Mkwesha & M. Seikkula (toim.) *Rasismi, valta ja vastarinta. Rodullistaminen, valkoisuus ja koloniaalisuus Suomessa.* Gaudeamus, 45–68

Saad, L. F (2020) *me and White Supremacy. How to recognise Your Privilege, Combat Racism and Change the World.* London: Quercus.

[thl.fi/antirasismutbildning](https://thl.fi/antirasismutbildning)

TACK

[thl.fi/antirasismutbildning](https://thl.fi/antirasismutbildning)

# thl.fi/antirasismutbildning

## I samarbete med:



Institutet för  
hälsa och välfärd



TURVAPAIKKA-,  
MAAHANMUUTTO- JA  
KOTOUTTAMISRAHASTO

Euroopan unionin tuella

ASYL-, MIGRATIONS-  
OCH INTEGRATIONSFONDEN

Med stöd från Europeiska unionen



Työ- ja elinkeinoministeriö  
Arbets- och näringsministeriet



SOCIAL- OCH  
HÄLSOVÅRDSMINISTERIET



OIKEUSMINISTERIÖ  
JUSTITIEMINISTERIET